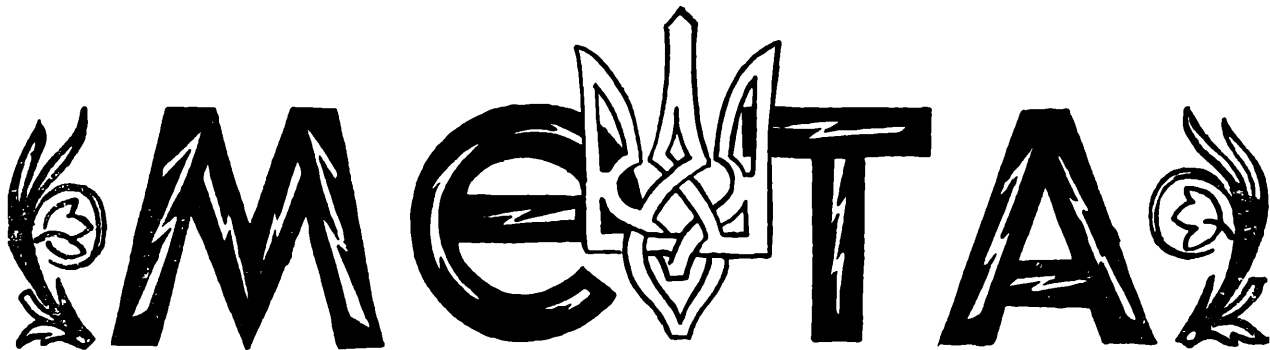

Нація — вища за класи,
Держава — вища за партії!

Pavlo Lymarenko

THE GOAL

DAS ZIEL

LE BUT

Орган Української Національно-Державницької Думки

Ч. 3 (19)

diasporiana.org.ua

Травень

1957

ПРИВІТ З'ІЗДОВІ Українського Національно-Державного Союзу (УНДС)

25 травня 1957 року відбувається в Мюнхені З'їзд Українського Національно-Державного Союзу (УНДС). Він відбувається в тридцятьперші роковини смерти його духовного Патрона, сл. пам'яті Головного Отамана Симона Петлюри і в одинадцяті річницю від дня свого заснування. За час свого існування УНДС пройшов чималий шлях напруженої праці й боротьби. Сьогодні його внутрішньо-організаційна структура змінилася. В перший рік свого існування УНДС нараховував у своїх рядах кілька тисяч членів у різних осередках української еміграції в Німеччині. В десятках таборів існували відділи УНДС, з яких деякі мали до двох соток членів. Але еміграція розפורшилась і чимало членів УНДС втратило зв'язок з організацією. Проте УНДС, затримавши переважне число членів у своїх рядах і придбавши за останні роки чимало нових прихильників, невпинно діє далі. Тепер не тільки в Німеччині, але в Англії, Франції, Австралії діють красиві організації УНДС, а за океаном у США і Канаді живуть і працюють міцні споріднені ідеологічно з первісним УНДС організації.

УНДС присвячує свою дію в умовах перебування на чужині головно справі визвольної боротьби, справі відновлення самостійної соборної народоправної Української Народної Республіки. Він діє в загальних рамках екзильного Державного Центру УНР, вважаючи, що в самому факті очолювання нашої визвольної акції легальним українським Урядом є запорука успіху наших прагнень. Плекаючи традиції Уенерівства і Петлюрівства в сучасному, УНДС готує себе до тієї відповідальної праці, яка чекає на нас у визволеній від ворога Україні по закріпленні і розбудові відновленої

української держави та встановленні в ній справжнього народоправного ладу.

З'їзд УНДС відбудеться у скромних обставинах, без гучних святкувань, без запрошених гостей. Це буде насамперед перегляд минулої праці, перегляд власних сил і накреслення плянів дальшої дії. Ми є певні, що ця подія в житті організації спричиниться до її активізації, до пошвавлення її праці, до притягнення в її ряди нових членів і прихильників. Посилившись унутрішньо, УНДС зможе з більшими наслідками присвячувати свої сили загальнонаціональним справам. УНДС має багато прихильників серед українців у всіх країнах вільного світу. Він повинен подбати про їх зорганізованість, активізацію, щоб разом з ними, зміцненими силами, змобілізувати тисячі українців у вільному світі до жертвовної, самовідданої праці і боротьби за визволення українського народу під проводом Державного Центру Української Народної Республіки. Хай прикладом, гідним наслідування, будуть нам всі ті герої-петлюрівці, що наклали своїм життям у шерехах нестерпної слави Армії Української Народної Республіки та в повстанських формаціях під час Визвольних Змагань 1917—21 років, і ті герої-мученики петлюрівського підпілля, що в умовах московської окупації аж до нинішнього дня провадять нерівний бій з ворогами за волю і незалежність нашої Батьківщини! Хай живе Українська Народня Республіка, вільна і народоправна держава українського народу! Хай живе нестерпної слави Петлюрівство, як визвольна, боєва українська ідея! Хай живе український національно-державницький рух і його авангард — Український Національно-Державний Союз (УНДС)!

Перспективи після Четвертої Сесії УНРади

Об'єктивні спостерігачі стверджують, що четверта сесія пройшла в річевій атмосфері й на високому рівні. Мало того, голоси з різних осередків скупчення українців свідчать про піднесення й новий запал до праці серед прихильників Державного Центру УНР, викликані позитивним (мimo всього, зокрема, мimo виступу з УНРади однієї з організацій) перебігом і наслідками четвертої сесії. Але треба признати, що ці прихильні відгуки, висловлювані здебільшого в численних листах од різних організацій і окремих осіб, не виходять на зовні, не стають відомі ширшим колам українського громадянства. Натомість широко лунає критика й напади неприхильної до Державного Центру преси, що голосять повний занепад Української Національної Ради. Невтральна ж або навіть і прихильна до Державного Центру преса виявляє якусь байдужість і не присвячує належної уваги справам УНРади.

Зокрема, треба ствердити, що новосформований Виконавчий Орган під головуванням представника від УНДС розпочинає свою працю як що не у ворожій, то в кожному разі в стриманій до нього атмосфері. Не було, либонь, ні одного пресового органу, який зустрів би новий ВО добрим словом і побажав йому якщо не успіхів, то бодай витривалости в тяжкій і відповідальній діяльності. Нас дивує, коли, приміром «Листи до наших приятелів» (виходять в США), журнал, що підтримує Державний Центр, не знайшов нічого іншого до сказання після сесії, як ствердження того, що УНДС «перейняв на себе всю відповідальність у ВО, безпосередньо після цього заявляючи, що його становище... може бути й опозиційне... Чи це заповідження опозиції? Тоді — чому? Ще більше дивним є, коли член УНРади від УНДО, отже партії, яка входить до ВО, у своїй статті в американській «Свободі» не вважає за потрібне закликати громадянство до підтримки нового ВО та підкреслити позитиви сесії, а натомість пускає «колючки» в бік того ж УНДС (який ніби посів забагато «постів» у ВО) і критикує експозе голови ВО (не забравши слова і не зробивши того на сесії, до чого мав повну змогу й обов'язок), в якому ніби не сказано нічого конкретного.

Звичайно, за неповних два місяці своєї праці новий Виконавчий Орган не міг ще виказатися якимись великими здобутками, а тому дехто свою «стриманість» може пояснювати потребою вичекати і придивитися до того, що ВО буде робити. Але, думаємо, що вже перші виступи ВО заслуговують якщо не на прихильну оцінку, то принаймні на коментарі і жвавіший відгук. Тим часом, здається, лиш один мюнхенський «Християнський Голос» здобувся на «похвалу» для ВО, вміщуючи про його перші кроки замітку п. н. «Добрий початок». (Чи це, до речі, не було подиктоване бажанням направити свій досить нещасливий і несмачний «фейлетон» про 4-ту сесію?!).

Пресконференція Українського Інформаційного Бюро в Мюнхені і заява в ній голови Виконавчого Органу М. Ливицького в справі виступу представника УРСР в ООН Кизи (ця заява була переслана відповідним чинникам Об'єднаних Націй та уряду США) викликала відгуки головним чином серед чужинців, а українська преса мало звернула на неї уваги. Тим часом, ця акція Виконавчого Органу в обороні української еміграції та для здемаскування справжніх намірів Москви має, безумовно, загальнонаціональне значення і заслуговує на більш активну поставу української громади. Значення міжпартійної наради, скликання якої повітали всі без винятку її учасники, тепер затушується пресою неприхильних Державному Центрові середовищ. Це, звичайно, можна зрозуміти, бо ж сам цей факт та зміст виголошеної на ній заяви голови ВО вибивають з рук антиуенрадівських середовищ демагогічні аргументи, якими вони послуговуються після 4-ої сесії, ніби УНРада є проти загальної консолідації українських політичних сил. Але вже зовсім нальояльним є коли «Шлях Перемоги» орган організації, представник якої підписав комюнікат, в якому стверджується, що «є бажаними всякі кроки до врегулювання українських внутрішньополітичних відносин у тому напрямі, щоби взаємна критика поглядів і політичної тактики відбувалася в рамках культурно веденої дискусії», — коли цей пресовий орган допускається гострих нападів і таких висловів, як «зловживання» або «т. зв. Виконний Орган», з приводу тої ж самої наради. Нелогічним є становище пресового органу ОУН, що в кореспонденції з приводу наради атакує Виконавчий Орган і не вміщує навіть згадки про те, що представник ОУН на нараді вітав цю ініціативу. Бо ж скликання наради і ціла консолідаційна акція ВО іде по думці бажань ОУН, а тому логічним би було, якщо б преса ОУН привітала цю ініціативу. Отже, насувається вражіння, що ОУН, яка недавно виступила з УНРади, зовсім не йдеться про шукання моментів, які наближали б її до своїх колишніх партнерів й уможливили б її поворот до УНРади.

Не зважаючи на наведені факти, що не створюють надто сприятливої атмосфери для праці нового Виконавчого Органу, УНДС, на якого дехто накладає «максимальну відповідальність», далі виконуватиме свої обов'язки по праці в уряді і не чекає за це ані «похвал», ані «нагород». Ми не боїмося відповідальности і від неї не відмовляємося. Але від своєї долі відповідальности не можуть ухилитися й інші фракції УНРади, що до ВО належать й зобов'язалися його підтримувати. Тим більше, що від підтримки, і навіть дуже діяльної і реальної (насамперед, коли йдеться про матеріальну підтримку Державного Центру або про працю на становищах різних місцевих уповноважених), УНДС зі свого боку не ухилився і в той час, коли перебував в опозиції, поза Виконавчим Органом. Щодо «постів», які ніби «окупував» УНДС у новому

ВО, то тут явне непорозуміння. Ніхто з фракцій, хоч деяким це виразно пропонувалося, не виставляв більше, ніж одного кандидата. Від деяких ресортів, зокрема від ресорту внутрішніх справ, деякі фракції виразно відмовилися. Мало того: деякі фракції взагалі не хотіли послати своїх представників до ВО, заявляючи, однак, що і без цього прирікають повну і льояльну підтримку новому ВО. Лише наполегливе домагання кандидата на голову ВО спричинило те, що до ВО ввійшли представники всіх фракцій. Становище ж одного з заступників голови ВО було приділене також представникові від УНДС О. Юрченкові з тих мотивів, що голова ВО М. Лівіцький через лихий стан здоров'я (з цієї причини він, взагалі, відмовлявся від заняття пропонованого йому становища) мусів мати одного з заступників із своєї фракції, на що всі погодилися.

УНДС погодився на очолення своїм представником нового ВО й не ухилився від цієї, справді, тяжкої відповідальності, бо вважав за потрібне допомогти всіма силами Державному Центрові в тій якцо не скрутній, то в кожному разі делікатній ситуації, в якій він опинився через вихід з УНРади одної з фракцій та наслідком кількарічних невпинних нападів на нього з боку антиуенрадівських середовищ. Зробив він це на одностійне і наполегливе бажання всіх без винятку фракцій УНРади. Кожної хвилини він готовий уступити заняті його представниками становища іншим, якщо цього будуть бажати його партнери. Але, покищо, ідеться про те, щоб спільними зусиллями всіх справжніх прихильників Державного Центру розгорнути тру на належний рівень. Це зможуть зробити працю і поставити авторитет Державного Центру солідарно лише всі спільно фракції УНРади. І нам видається, що даремні сподівання противників УНРади, які чигають на якісь внутрішні непорозуміння поміж фракціями УНРади. Причин на такі непорозуміння ми не бачимо, а тому їх, певна річ, і не буде.

Повторюємо, за неповних два місяці годі говорити про наслідки праці нового ВО. Тим більше, що ВО вже проробив і мусить ще проробити силу організаційно-адміністративної праці, після чого шойно можна приступати до справжнього розгорнення діяльності. Проте, вже тепер пророблені перші кроки в тих напрямках, які накреслені в експозе голови ВО на четвертій сесії, хоч дехто вважав, що в тому експозе немає нічого конкретного. Перша

напрямна праці ВО — «чолом до Батьківщини» — вже здійснюється, наразі в формі посиленого передавання матеріалів в Україну через Радіо. Друга прямна — «мобілізація вільних українців» — здійснюється шляхом численних, наразі головно листовних, контактів з українськими організаціями, зверненнями ВО до українського громадянства, розпочатою реорганізацією Представництв ВО у ряді країн та широко запланованими дальшими акціями. Третя прямна — праця серед чужинецьких кіл — вже виконується шляхом нав'язання цілого ряду нових контактів з відповідними чужинецькими колами, активною участю в активізації праці Паризького Бльоку і т. і. Президія Української Національної Ради схвалила півторамісячну діяльність ВО, а також одобривши широко закреслені пляни ВО в цілому та його поодиноких ресортів.

Можливостей для успішного проведення тих чи тих справ української визвольної політики є чимало. Ще більше є завдань, що їх доконечно треба виконувати. Перспективи української справи, чи то з погляду стану в Україні, чи з погляду міжнародної ситуації, назагал незлі. Але для подолання всіх завдань, що стоять перед нами, потрібна не тільки згідлива й солідарна співпраця всіх фракцій УНРади, але також й активна, всебічна підтримка Державного Центру з боку українського громадянства. Одна українська газета висловила недавно цікаву думку, що Державний Центр повинен менше звертати уваги на партійні організації, а натомість шукати безпосередніх контактів з безпартійною, але патріотичною масою українського громадянства у вільному світі. Це українське громадянство мало цікавиться партійними ідеологіями чи розходженнями і непорозуміннями поміж окремими партіями. Але воно цікавиться боротьбою за визволення України, за відновлення самостійної і соборної української держави, Української Народньої Республіки, і хоче цю боротьбу активно підтримувати. Годі вже витрачати час на безкінечні дискусії і безплідні суперечки! Треба насамперед робити все можливе, щоб поконати ворога і здобути самостійну Україну!

Новий Виконавчий Орган, звертаючи всю свою увагу на проведення цілого ряду заходів у рамках визвольної української політики, буде звертатися в першу чергу до широких мас українського громадянства у вільному світі і сподівається, що знайде в нього належне зрозуміння і потрібну підтримку.

«Не марнотратним, не яловим повинно бути життя і перебування нашої еміграції поза межами Батьківщини, а повним глибокого змісту, та позиточних наслідків для рідного краю! Глибоке розуміння потреб нашого національно-державного руху і контактна согласована праця з тією роботою, що провадиться на Україні, ось що головним чином буде ціхувати праця еміграції за кордоном, коли вона захоче як слід виконати свій обов'язок перед рідним народом.»

С. Петлюра

Спільно боротись за своє визволення

Поверсальська Європа, хоч ми чули й чимало нарікань на її тодішнє упорядкування, зробила була поважний крок уперед для встановлення міжнародної справедливості. Після Версальського мирного договору чимало європейських народів здобули самостійність. Переможний похід Вільсонового гасла про самовизначення народів не сплинувся був на кордонах колишньої Росії, але народи цього простору, хоч і були здійснили повністю засади Вільсона та побудували свої самостійні республіки, були повністю окуповані большевицькою Росією. Західний світ не допоміг тоді жертвам агресії, що розпачливо боролися свою щойно здобуту свободу...

Отут ми знаходимось у джерела постановня тоталітаризму: якби в рр. 1917—1920 Вільсонові засади були здійснені в країнах колишньої Росії, большевизм у самій Росії не набув би таких форм бруталного заперечення всякої свободи, а в наслідок цього не був би постав ні фашизм, ні націонал-соціалізм.

Вислід другої світової війни, у наслідок того, що большевики (творці сучасного тоталітаризму) опинилися в таборі переможців, звів нанівець ті скромні досягнення, що Європа їх мала після Версалу. Після цієї війни позбулися своєї самостійності і стали советсько-російськими т. зв. сателітами (фактично провінціями) такі європейські країни: Албанія, Болгарія, Угорщина, Чехо-Словаччина, Румунія і Польща, а Литва, Латвія і Естонія, подібно як перед тим Україна, Білорусь, Грузія та інші, були попросту влучені до ССРСР...

Парадоксальне явище: з одного боку засади Вільсона про самовизначення націй здобувають світ і успішно застосовуються сьогодні для добра найвідсталіших і малочисленних племен Азії і Африки, а з другого боку — в Європі, в колісці панівної сьогодні в світі культури і цивілізації, державно-зрілі і культурні нації позбавляються своєї самостійності. При чім не йдеться тут про народи малочисельні.

Явище абсолютно ненормальне і на довшу мету такий стан речей, це кожному ясно, утриматись не може.

Нам можуть сказати, що в добу атомової і водневої бомби навіть сполучені сили всіх уярмлених советською Росією народів не в стані протиставитись своєму, озброєному атомом, поневолювачеві.

Мілітарна перевага Росії щодо поневолених нею країн — безсумнівна, але ж мілітарна перевага Великобританії щодо Золотого Побережжя в Африці (нова держава африканських негрів — Гана) не менша. Проте Англія виїшла назустріч побажанням нечисельної інтелігенції цього африканського народу і дала можливість Гані скористатися з права на самовизначення. Йдеться про те, щоб цей моральний клімат пристойності і його діяння було поширене за залізну заслону.

Як це можна зробити? Большевики, що ось вже сорок років тримаються при владі виключно насильством і терором, не можуть переродитись і еволюціонувати до нормального демократичного режиму. Моральні принципи пристойності на сході Європи можуть запанувати тільки після повалення большевизму. Большевики ще можуть миритись з

гомеопатичною дозою свободи, коли вона їм не загрожує (Польща), але там, де революція йде «задалеко», вони застосовують свої танки (Угорщина).

Проте й большевики числяться з світовою опінією, але для них не вистачить, як ми вже сказали, гомеопатичних доз; для них потрібне тиснення світової громадської думки. В умовах т. зв. холодної війни, тобто якраз **війни громадською опінією**, ми, політична еміграція, маємо деякі можливості.

Ми вимагаємо відновлення тих порядків у східній Європі, які там були перед большевицькою агресією, тобто самостійного державного існування для всіх народів, що свого часу були здійснили засади Вільсона. Громадська думка світу, в своєму ставленні до наших вимог, **роздвоєна**. Мусимо добитися ліквідації цієї роздвоєності.

Кожний має свої клопоти й турботи; звідси певна байдужість вільного світу до долі «далеких» народів. Це утруднює наше завдання. Але в добі холодної війни, коли проти большевизму виступає громадська думка і ініціатива наймогутнішої держави світу, ми мусимо включитися в цю боротьбу, в цю холодну війну, навіть за тих умов, коли нам вареники, як Пацоківі, не плитають самі до відкритого рота...

Та це принагідно. Нам ідеться про щось інше. Ми сказали, що в наслідок другої світової війни цілий ряд народів втратив свою самостійність. **Оці всі народи і є нашими природними союзниками**. Втрата самостійності — не визначає втрату державності. Ні сателіти, ні республіки Советського Союзу своєї державності не втратили. Цей факт полетіше і можливості договорення між цими єв. контрагентами, і можливості їхньої праці назовні, у вільному світі.

Йдеться тільки про те, щоб тут, у вільному світі, поміж представниками еміграції цих народів, запанував дух льояльної співпраці, порозуміння і єдності. Об'єднаними силами, об'єднаними заходами і виступами можна здобути багато більше, ніж діючи поодинці. Мусимо забути про все, що нас дотепер ділило: всі наші взаємні скарги і болі є дрібницею у порівнянні з загрозою цілковитої загибелі, що її нам несе советська Росія. Не думаймо також, що деякі різниці в юридичному статусі («сателітні» і «советські» республіки) можуть бути для певної категорії наших природних союзників важливіші, ніж об'єднана дія усіх поневолених народів.

Хочемо думати, що заклик Голови Виконавчого Органу Української Національної Ради М. Лівницького до екзильних центрів усіх поневолених народів, висловлений ним в Експозе 21 березня ц. р. перед форумом українського екзильного передпарляменту, знайде відгук і що еміграції усіх поневолених народів спільно боротимуться за своє визволення.

„Ми — Польща і Україна — повинні досягти цього порозуміння, щоб перед Москвою устояти“.

С. ПЕТЛЮРА

„Удосконалення“ чи криза?

Коли пишуться ці рядки, в Москві відбувається вже засідання найвищого законодавчого органу імперії Советів — Верховного Совету СРСР, скликаного на надзвичайне засідання на 7 травня ц. р. Коли ці рядки побачуть світ, вже напевно буде відомо, який вигляд прийняла реформа управління промисловістю і будівництвом СРСР, заповіджена Хрущовим в його тезах, опублікованих в советській пресі 30 березня. Може треба було б і зачекати, поки реформа вийде із стадії проекту і прийме вже окреслені форми, які мають бути кардинально відмінними від тих форм управління промисловістю і будівництвом, що існували до цього часу. Бо і в самих тезах намічений план реорганізації управління промисловістю і будівництвом не такий вже ясний, та й подані ці тези в умовній формі.

Ще більше неясностей щодо проекту внесло т. зв. «всенародне обговорення». Безліч статей, заміток, листів до редакцій, що публікуються в усій советській пресі, як в газетах, так і в журналах, як в столичних, так і в провінційних, пливе до редакційних портфелів, і в них ми знаходимо різні нові проекти, відмінні від того, що подано в тезах. Цей спосіб притягнення до обговорення важливої, кардинальної реформи структури промислового управління «широких мас советської громадськості» советська преса хоче представити як своєрідний вияв советського демократизму. Розуміється, нічого спільного з справжнім демократизмом це «всенародне обговорення» не має. Остаточне рішення в цій справі, як і в усіх, не залежить ані від населення Советського Союзу, ані також від того високого грем'юма, що скликається на 7 травня лише для паради. Остаточне рішення прийме, якщо вже не прийняло, те славнозвісне «колективне керівництво», яке, мабуть, ідентифікується з Президією ЦК КПСС. Цілий шум навколо «всенародного обговорення» потрібний советським можновладцям перш за все тому, що цього вимагає, так би мовити, стиль кожного тоталітарного режиму: треба весь час тримати суспільство в напруженні, треба ставити перед ним певні ударні завдання, треба скеровувати його увагу й керувати його настроями. З другою боку, не без того, щоб в певних випадках з цих численних листів, статей, заяв різних активних господарників, більших або менших, й само «колективне керівництво» не скористало для принесення в свої проекти певних корективів.

Проте вже це саме «всенародне обговорення» примушує нас вже тепер, не чекаючи на остаточне оформлення реформи, зайняти до неї становище. Вже в тезах Хрущова були наведені ті недоліки сучасного управління промисловістю й будівництвом, що саме й примусили советську владу до цілковитої структуральної перебудови двох найважливіших галузей советської економіки. А ті статті, листи й замітки в советській пресі приносять щоденно

стільки відомостей про ці недоліки, стільки прикладів безгосподарности, зайвого витрачання грошей, що в цілому малюється картина повного краху центрально плянованого господарства.

***

Істота реформи полягає в заміні суцього до цього часу галузевого, відомчого або міністеріального управління промисловістю й будівництвом на управління територіальне. Замість існуючих тепер 28 міністерств промислових і будівельних, що перебувають у Москві, і відповідного числа аналогічних міністерств у республіках союзних і автономних, цілий Союз має бути поділений на «х» економічних районів, і вся дотична промисловість цього району, за невеликим винятком промисловости місцевого значення, буде керуватися спеціально створеними для цієї мети радами народнього господарства (совнархозами). Отже, ніби намічається поворот до того стану речей, що існував за часів непу і першої п'ятирічки, з тією тільки, дуже істотною, різницею, що тоді існував ще на горі, в центрі Союзу центральний совнархоз — ВСНХ, (Висший Совет Народного Хозяйства).

Перше враження від цього проекту, так як він поданий у тезах Хрущова, це те, що намічається широка децентралізація управління промисловістю і будівництвом. Це враження підкреслюється ще тим, що в тезах ніби ясно говориться про те, що «тепер в Советському Союзі нараховується більше 200.000 державних промислових підприємств і понад 100 тисяч будівництв... В цих умовах тяжко здійснювати конкретне й оперативне керівництво величезною кількістю підприємств і будівництв із одного міністерства або відомства». За це ніби промовляє і той факт, що вже останні три роки спостерігаємо передачу промислових підприємств з загальносоюзної підлеглости в підлеглости союзним республікам. Спочатку цей процес посувався повільно, але за минулий рік передано до компетенції союзних республік досить таки значну кількість промислових підприємств, так що продукція промисловости, що підпорядкована безпосередньо урядові Української ССР осягла вже в кінці 1956 р. 70% загальної продукції по республіці. Щоправда, тут треба мати на увазі, що при цій передачі в республіканську підлеглість зверхній догляд за переданими підприємствами все ж таки залишається при московських центрах. Так, коли в 1954 р. до компетенції уряду УРСР була передана певна кількість підприємств вугільної промисловости і чорної металургії, то це було зроблено в той спосіб, що суцього до того часу загальносоюзні міністерства вугільної промисловости й чорної металургії перетворені були на союзно-республіканські, себто створені були відповідні міністерства в УРСР, але й залишено в Москві загальносоюзні центральні міністерства.

Так само в тезах багато говориться про те, що в зв'язку з наміченою реформою будуть значно поширені права союзних республік.

Проте, коли ближче придивитися до контурів наміченої реформи, то ледве чи можна говорити про якубудь децентралізацію в управлінні промисловістю і будівництвом. Перш за все децентралізація взагалі немислима за центрально-планованою господарчою системою. Планове керівництво народнім господарством вимагає єдиного диспозиційного центру, і не тільки для того, щоб скласти єдиний господарчий план, але й для того, щоб оперативно переводити цей план в життя. Центральне плановане господарство по самій своїй істоті виключає місцеву ініціативу, не узгоджену з центральними органами; виключає свободу рухів поодиноких підприємств, що мають виконувати намічений вгорі план. Щоб цей план виконати, вони дістають окреслену в плані кількість матеріально-технічних засобів, і кожний вихід поза межі плану зриватиме плани інших підприємств, з ними пов'язаних чи по поземній лінії, чи по лінії вертикальній. І в самих тезах ясно підкреслюється доконечність централізованого планового керівництва народнім господарством. Як говориться в тезах, ця доконечність «впливає з самої істоти соціалістичних продукційних відносин, що базуються на суспільній власності на засоби продукції». Це центральне керівництво має бути забезпечено в першу чергу через Державну Планову Комісію (Госплан). Держплан існує, як відомо, майже від самих початків советської влади, з 1921 р. Ще не так давно, а саме в травні 1955 року, його було зреформовано: т. зв. перспективне планування, на п'ять і більше років, залишено при Держплані, а біжуче планування виділено й створено для нього окрему установу — державну економічну комісію. В грудні минулого року цю останню знову було реорганізовано, поширено її функції і скріплено її авторитет. Тепер за планом Хрущова, держекономкомісія має бути зліквідована, залишається лише Держплан, але він, якщо цей проєкт буде здійснено, обернеться на кольосальну інституцію: в ньому будуть потворені відділи, що приблизно відповідатимуть тим галузям промисловости (і будівництва), що ними керували призначені до ліквідації міністерства. Не тільки голова держплану матиме становище міністра, (і напевно заступника голови ради міністрів), але й поодинокі начальники цих відіств матимуть міністеріальне становище.

Що про якусь децентралізацію не може бути й мови, це стверджує і коментатор з економічних питань московського радіо 26 квітня, отже після того, як минув місяць «всенароднього обговорення» і вже за два тижні перед сесією Верховного Совету. Ствердження його досить категоричне, подане, очевидно, в цій формі, щоб не було жодних сумнівів щодо цього питання. «Намічена перебудова організаційних форм управління виробництвом не має нічого спільного з т. зв. децентралізацією, проти якої рішуче виступав Ленін». Далі той же коментатор підкреслює, що «централізова-

не державне керівництво (не тільки планування, а й керівництво Є. Г.) буде здійснюватися шляхом поширення функцій Держплану, як в плануванні народнього господарства, так і в координації діяльності по здійсненню народньогосподарського плану совнархозами».

І далі: «Таким чином єдине централізоване керівництво всім народнім господарством не тільки не буде скорочено, але посилиться». І ці твердження абсолютно не в'яжуться з твердженням про поширення прав союзних республік. Не права поширюються, лише збільшуються обов'язки урядових республіканських інстанцій, до компетенції яких передаються всі промислові підприємства і всі будівництва, що знаходяться на території даної республіки.

***

Що ж є причиною, що змушує советське керівництво до такої радикальної перебудови структури промислового управління?

Офіційна советська версія: дотеперішня відомча, галузева система управління промисловістю й будівництвом, яка мала своє місце і своє виправдання в процесі індустріалізації країни, коли творилися нові галузі промисловости, на даному етапі розвитку вже не дає того ефекту; замість поступового фактору, вона стає гальмом для дальшого розвитку й розквіту індустрії. Нова, територіальна, система усуне всі недоліки, що існують, і дасть новий імпульс советській індустрії.

Дехто з еміграційних дослідників (С. Шварц в квітневій книзі нью-йоркського «Соціалістического Вестника») вбачає основну причину задуманої реформи в боротьбі між двома групами комуністів, що відбувається в вищих сферах советського управління: комуністів-господарників і комуністів-апаратчиків. Реформа, за ініційована апаратчиками на чолі з Хрущовим, має на меті «зламати хребта» господарникам, що набрали особливої сили в численних загальносоюзних і союзно-республіканських міністерствах.

Ми не відкидаємо цього пояснення. Така боротьба в вищих сферах советського суспільства, очевидно, відбувається. Одначе, причину цієї реформи ми скорше вбачаємо, зрештою, слідом за советською версією, в тих недоліках, що їх мала дотеперішня система керування промисловістю й будівництвом. Тільки ми дозволимо собі на твердження, що, поперше, ці недоліки існували завжди, а не виявилися лише на даному етапі промислового розвитку. Лише за твердої руки Сталіна про них не можна було говорити. Недоліки ці притаманні кожній центрально-планованій господарчій системі, вони пов'язані з усуненням ринкового механізму, як регулятора цін, приватної ініціативи, як двигуна поступу; вони є продуктом неминучого бюрократизму, боротися з яким в умовах тоталітарного режиму нема змоги, бо тоталітаризм і бюрократизм явища, нерозривно між собою пов'язані. Бюрократизм залишиться і за територіальної системи. Та сама бюрократія перейде до районних совнархозів, до розбурхлого до надмірних розмірів загаль-

Московська реорганізація і Україна

10 травня закінчилася в Москві чотириденна Сесія Верховного Совету Советського Союзу, що відбувалася спільно з т. зв. Радою Національностей ССРСР. Головною точкою порядку денного Сесії було затвердити чи обговорити відомі тези Хрущова про «дальше вдосконалення організації управління й будівництвом». І, як слід було очікувати, московська Сесія «прийняла цю історичну ухвалу». Слід згадати, що вже від 30 березня ц. р. «тези Хрущова» «обговорювалися» в цілому ССРСР, але, за малими відносно виїмками, всі дискусанти на мітингах, в пресі чи радіо в засадничих справах не відходили від тез, висунених Хрущовим, отже «всенародне

обговорення» на ділі було і цим разом звичайною комуністичною фарсою, хоч у Москві всіляко намагалися представити «обговорення», як вияв «демократичности» советської системи.

Матеріалів про Сесію і нову реорганізацію стільки, що ніяк не можливо згадати про всі фактичні чи сповідні зміни, які тепер настануть в Советському Союзі і які, на нашу думку, все ж будуть мати певний вплив на розвиток дальших подій і на нашій Батьківщині. Фактом є, що теперішня реорганізація є найбільшою з часів існування ССРСР і, у великій мірі, вона є непрямим признанням неуспішності всіх дотеперішніх заходів і є виявом труднощів московських можновладців в середині країни.

носоюзного держплану, до держпланів республік. Нагадує ця реформа пересаджування невідалих музикантів з відомої байки.

Але є ще одна причина, що примушує советське керівництво таки до деякої децентралізації промисловости, хоч як воно уникає говорити про децентралізацію. І знову таки, хоч в тезах підкреслюється, що в майбутньому не треба допустити до того, щоб в створених економічних районах запанували тенденції до господарської автаркії чи до т. зв. «местничества», але саме ця причина спонукує советську владу до творення районів, що в певному випадку могли б існувати як самодовільні цілі. Випадок цей — війна. Надто велика пов'язаність одних частин Союзу з другими, надто велика залежність їх від центру, за певних обставин можуть бути згубними. Про це, розуміється, в советській пресі ми не вчитаемо нічого. Але припускати що й такі мотиви могли керувати Хрущовим з товарищами, коли вони заміняють одну нездалу систему промислового управління на другу, що, очевидно, буде так само нездалою, можна.

***

Ми вжили в заголовку цієї статті слово «криза». В тексті ужито нами ще сильнішого виразу: крах центрально плянованого господарства. Вжито це на підставі знайомства з тим величезним, що його вистачило б на кілька томів, матеріалом, який друкується тепер в советській пресі порядком «всенароднього обговорення». Розуміється, «криза», «крах» поняття умовні й релятивні. Перш за все, вони цілком ще не означають, що советське господарство вже валиться. Але вони означають, що недоліки цієї системи, що старанно приховувалися на протязі пару десятків років, тепер вилізли назовні. Вони означають, що цілий промисловий поступ, який Советський Союз проробив за ці роки, був можливий лише тому, що цей поступ відбувався коштом низького життєвого рівня населення. Воно, це населення, оплачувало всі ці хиби господарчої системи. І, очевидно, оплачуватиме їх і в майбутньому, поки не зміниться сама система.

Як практично і як теоретично відіб'ється реорганізація на господарському і політичному житті України? Точних підсумків, як завжди в советському випадку, дуже важко навести. Але вже відомо, що увесь ССРСР буде поділений на 92 економічні райони, з чого 68 припадає на Російську Федеративну ССР, 11 на Україну, а решта 13 советських республік будуть мати тільки по одному економічному районі. Впадає в вічі, що крім РСФСР тільки Україна має кілька економічних районів. Цікавий розподіл України і варто його навести; в Україні припадатиме на один економічний район від 1 до 5 областей. Отже будуть такі райони: Сталінський, Ворошилоградський, Дніпропетровський, Запорізький, Одеський (всі обіймають по одній області); Київський економічний район має п'ять областей (Київську, Чернігівську, Кіровоградську, Житомирську і Черкаську); Харківський три (Харківську, Полтавську і Сумську); Вінницький економічний район складається з Вінницької і Хмельницької (Кам'янець-Подільської) областей. Після Київського району найбільшим (за величиною) є Львівський, до якого входять 4 області: Львівська, Рівенська, Волинська і Тернопільська. Всі гірські частини України підлягатимуть одному економічному району з осідком у Станиславові і сюди входитимуть: Станиславська, Дрогобицька, Чернівецька і Закарпатська (Карпатська Україна) області. І врешті приходить Херсонський економічний район, до якого входитиме крім Херсонської ще Кримська область.

Цікавим є те, що в «тезах» Хрущова чи точніше з пізніших дискусій виходило, що Україна мала мати тільки 5—6 економічних районів, а пізніше, на пленумі ЦК КП України, що відбувся в Києві 25—26 квітня, Кириченко заявив, що Україна матиме аж 11 економічних районів. Спочатку також передбачалося, що всі області західно-українських земель будуть входити в один, Львівський, економічний район, а потім десь і чомусь передумали і Західню Україну поділили на два райони. Невідома тепер доля деяких областей, передовсім тих, що по декілька разом входять в один економічний район. Справа в тому, що перші секретарі компартії поодиноких областей дотепер мали в советській бюрократії фактично вище значення чи ва-

гу як, скажім, республіканський нібито «український» міністер у Києві. І з нової реорганізації не впливає, щоб голова економічного району, тобто Господарської Ради, стояв вище, як перший секретар обласної компартії. Отже не можна покищо припустити, що голова економічного району міг би давати прикази трьом чи п'яти секретарям компартії тих областей, що входять в його економічний район. Наразі не має майже жодних даних, з яких можна б судити, як ця справа буде рзв'язана.

Формально всіх 11 економічних районів України буде підпорядковуватися Раді Міністрів Української ССР. В постановах далі навіть говориться, що Совет Міністрів у Москві може вмішуватися в справи поодиноких Господарчих Рад, що очолюють економічні райони, тільки через Раду Міністрів союзних республік. Виглядало б отже так, що в господарстві України нічого не може статися без згоди уряду в Києві. Але, що це на ділі справді тільки формальність, вказує те, що в інших частинах московських постанов говориться, що Совет Міністрів у Москві має право припиняти постанови і розпорядження Господарських Рад економічних районів у всіх республіках. Далі, у випадку потреби, Москва має право діяти через голову Ради Міністрів союзних республік. Читаємо в постановах ще й те, що фінансове планування і грошові ресурси будуть далі централізовані.

Значить з одного боку, здавалось би, справді дуже значно поширюються права нібито «суверенного і незалежного» уряду в Києві, але з другого боку Москва залишає за собою право посереднього чи також безпосереднього втручання в усякі права уряду Української ССР. Під цим оглядом багато не змінилося. Щодо планування, справа виглядає так: є госплян (Державний плян) у Москві і буде далі і в Києві. Завданням госпляну є не керувати, але планувати та дбати про технічне устаткування підприємств тощо. І планування має провадитися з низу у верх, тобто від поодиноких підприємств, через економічні райони аж до Києва. Виглядало б, теоретично, так, що справді в Україні самі будуть планувати, самі дбати про розвиток економіки України, про забезпечення українського населення промисловою і іншою продукцією тощо. Та і тут є старе московське, але... В постановах ясно і недвозначно говориться, що «ведення народного господарства відбуватиметься за єдиним державним пляном» (наше підкреслення). А це «єдине ведення» буде здійсню-

вати госплян у Москві. Значить на Україні можуть, правда, самі планувати, але за загальним, у Москві опрацьованим пляном. Практично, це буде, мабуть, виглядати так: У Москві постановлять, що, скажім, Україна має дати в такому і такому-то році 20 мільйонів тон сталі. Ця вказівка піде до Києва, а там потрібну кількість сталі «розплянують» на певні економічні райони, а ці далі на свої підприємства. І тоді кожне підприємство, потім райони і врешті Українська республіка подає звіти до Москви, що заплановано випродукувати стільки-то сталі, але не менше, як 20 мільйонів тон, тобто стільки, як подано з Москви в т. зв. контрольних цифрах. Це саме відбуватиметься з розподілом готової продукції. У Москві будуть давати вказівки куди, чи в Ленінград чи Сибір вислати стільки-то і такого-то добра з України, а на Україні вже будуть «з низу у верх», «суверенно і незалежно» планувати коли і як свої продукти висилати.

Це один бік справи. Та не слід, на нашу думку, забувати і другий бік справи. Безсумнівним фактом є, що отой, хоч і формальний, натиск на «суверенність і незалежність» поодиноких республік, а зокрема України, є вимушений внутрішніми процесами в Україні. В Москві добре знають, що Україна, навіть українські комуністи, вкрай незадоволені з колоніального становища України. Тому вони тепер роблять поступки, хай вони будуть і покищо сповидні. З організацією аж 11 економічних районів на Україні зростає значення центрів цих районів, значення українських міст, бо дотепер справжню вагу мали тільки яких 5 українських міст (Київ, Харків, Львів, Одеса і Дніпропетровськ). Тепер їх буде 11. Це плюс. Зростає і значення і посередні та іноді і безпосередні впливи української бюрократії і технократії, бо вони зможуть все ж якось впливати на події і потягнення 11 Господарських Рад України. Очевидно, з ліквідацією багатьох московських міністерств, маса московської бюрократії посує в Україну і осяде в центрах поодиноких економічних районів нашої Батьківщини. Це великий мінус. Але ми схильні думати, що з новою реорганізацією фактичний вплив української бюрократії таки значно підвищиться, хоча, в основному, ця реорганізація не змінить колоніального становища України супроти Москви. Та певного роду боротьба між Україною і Москвою поглибиться і Кремль буде змушений іти на дальші поступки.

„Еміграційні умовини дають пізнати нам ближче і докладніш одне одного. Пізнаючи себе, мусимо установити питому вагу відповідальности окремих осіб до державної праці, щоб потім, після повороту на Україну, не приряджувати до неї тих, хто тільки шкодить або вносить буде несистематичність та безладдя до неї“.

С. ПЕТЛЮРА

До розв'язки важливих проблем сучасного

Минули дні Чингіз-Хана, Тамерляна Наполеона, коли масова армія грала головну роль в забезпеченні перемог ватажкам, імператорам, полководцям. Минули дні морської флотії, що протягом останніх двох століть забезпечила колоніями деякі європейські країни. Минають дні авіації, що тріумфувала у знищенні експансійного нацизму і японського імперіялізму. Початок 1957 року зафіксує нову еру, що змінює стратегію і тактику війни — офензивної і оборонної; еру атомової зброї та міжконтинентальних ракет. Реорганізація військ свідчить, що у майбутніх конфліктах між великодержавами (мається на увазі неминучий конфлікт між двома антагоністично наставленими політичними таборами, хоч багато тверезих голів думає, що цей конфлікт не є аж такий «неминучий», якраз тому, що в арсеналі обох таборів є запас смертельної атомової зброї) техніка і техніки, — армія без уніформи, — гратимуть основну і вирішальну роль в забезпеченні перемоги. Навіть факти останньої війни свідчать про те, що м а с и стали жертвою техніки, і неуспіх німецьких техніків став неуспіхом Німеччини.

Не маємо на увазі говорити про військове мистецтво в усіх його тонкощах. Про це мають говорити люди військової кваліфікації, добре обізнані із структурою цієї будівлі. Для нас є ясним, що військова сила в усіх формах є знаряддям державної політики. Знаряддям державної політики є також дипломатія. «Місцеві війни» надалі залишаться війнами з ножем і багнетом, але вони не гратимуть ролі у тих обставинах, коли «стратегічна армія» при одному натиску на гудзик автомата може знищити всіх учасників «місцевої війни», а тим і саму цю війну. Опертя на «масу» не знаходить свого логічного підложжя в теперішніх специфічних обставинах, коли поруч гострих носів ракетної зброї подібну витонченість відіграє мистецтво дипломатів, що розіграють делікатну гру на полі світової шахівниці.

Якщо старатися бути щирим у висловлюванні своїх думок (можливо без потреби, бо в обставинах еміграції наплодилося багато «критиків» з дивним характером нездержаности і з хистом перекичувати чужі думки!), можна просто сказати, що ті, що не розуміють, бо не хочуть розуміти, суті нових обставин, залишаються в старих фортецях минувшини. Вони не дооцінюють потреби витончення своїх політичних інстинктів, не хочуть навчитися техніки дипломатичної гри, щоб належно розуміти розвиток світових і внутрішніх подій та бути співтворцем у напрямленні і балюванні тих світових і внутрішніх подій. Те, що вони живуть поза межами дійсности у світі вимріяних аргументів і концепцій, є дуже небезпечним явищем в українській національній політиці: вони є гальмом у возі національно-визвольної політики. Вони заперечують потреби активної праці в тому напрямку, щоб узяти участь у грі на полі світової шахівниці. Тим часом ця участь потрібна,

в якій би це формі і обставинах не було, бо ж це наша єдина зброя, якою можна послуговуватися тепер в обставинах ко-екзистенційного антагонізму і психологічної війни, в умовах еміграції, коли українські політичні сили не мають атомових ракет в своєму арсеналі, але можуть спромогтися на якісні кадри дипломатів. Нам здається, що це є і залишається єдиною і реальною передумовою для формування концепції національно-визвольної політики.

Слово «маса», яким оперується, не відповідає змістові демократії, що може існувати лише у рамках громадської свободи. Ті, що хваляться «масою» (Хрущов, наприклад), не ведуть народ, чи частину народу, за собою, але пхнуть поперед себе «масу», сковану ланцюгами організаційних, партійних, чи поліційних законів, а передусім — страхом. Вони прог्राють, бо завжди в народі, чи в частині народу знайдуться провідники, які поведуть за собою людей. Ця думка не є ні новим філософічним тлумаченням, ні старою доктриною нових філософій, — це є повторенням раціонального осуду пересічною людиною 20-го століття, яка аналітично розглядає буття суспільства в нових, специфічних обставинах, в яких сьогодні знаходиться розділений надвоє світ. Дехто не погодиться. Ті «дехто» не живуть у світлі дійсности, вони дивляться на світ через свою душу, повну егоїстичних стремлень і амбіцій, замість того, щоб дивитися на світ розумом, відкритим для раціонального осуду історичних процесів у розвитку цивілізованого суспільства. Ті, що купаються в болоті провінціалізму і світоглядного доктринерства, називаючи вид цього аматорського спорту «визвольною політикою», і ті, що із вимріяної цитаделі своїх егоїстично-вождівських стільців бачать увесь світ із надмірної височини, а не добачають власних ніг на віддалі півтора метра, ніколи не можуть і не зможуть погодитися з дійсністю: вони від неї відстали.

Якщо говорити про наших жонглерів «масою», то по суті вони ніякої «маси» не мають; вони («політики» типу Дон-Кіхота) оперують лише великими фразами підвищеним тоном! Вони стоять на сухому березі моря, де їхні ноги колись обполоскала хвиля припливу, і ще тепер уявляють собі, що вони купаються в морі.

Критика потрібна. Навіть якщо б довелось когось образити в процесі конструктивної критики, потерпілі не змогли б знайти жодних логічних підстав для оборони своїх позицій. Але ці замітки не є критикою: критика є дружньою дискусією з партнерами, що прямують до однієї мети, з партнерами дозрілого політичного рівня. В лябіринті сучасних відносин між двома ідеологічно протилежними світами, біля ніг яких опинилися українські політичні сили на еміграції і після всіх спроб консолідації, що не принесла потрібного успіху, висувається потреба не критикувати, а розкривати ті середовища, що за останнє десятиліття не змогли вилізти із шкаралупи провінціалізму і світоглядних, — до певної міри не нормальних у 20-му віці, —

переконань, і ще надалі залишаються у стані зіпсутої «політичної личинки», що замість розвиватися, ділиться на щораз менші і менші частини.

Сьогодні справа престижу Державного Центру, справа визвольної політики у формі дипломатії є важливішою ніж це було рік чи два тому. Саме тепер, але не завтра, потрібно остаточно рішитися: на яких принципах мусить стати блок демократичних партій, що при ДЦ гуртується: консолідація за всяку ціну, чи скріплення ДЦ? Перше відпадає цілком логічно і природно. Передовсім тому, що екстермісти по обох сторонах центру виказалися політично зеленими в одних групах, і перестарілими, без перспектив на зріст, інших. Вони самі це відчули. Відчули своє безсилля стати у дипломатичну гру на полі світового масштабу. Відчули свою слабкість в адміністрації на високих постах державницького характеру. Відчули духову неспроможність у змаганні проти демократичних ідей, з якими вони не резонують, а особливо — ідей традиційних, яких вони не наслідують всупереч волі народу. Тому вони всі без винятку на певних етапах свого життя відмовилися від участі у визвольній боротьбі українського народу. Ще вчора вони мали «добрі» аргументи: вони говорили про «масу». Сьогодні навіть ця фраза висохла на їх устах і крім «кадрів», на які вони розраховують у вимірних концепціях, у них не має ні «голови», ні «ніг». Звичайно, всі, крім тих, про кого йде мова, погодяться з цими твердженнями. З цього виходить, що потрібно погодитися з тим, що «консолідація за всяку ціну» є гаслом минулого і не має актуальності тепер, коли скріплення Державного Центру є важливою konieczністю.

Дехто вважає, що розв'язка першого питання розв'яже друге автоматично. Приклади в минулому виказали нам неможливість здійснення такої ідеї в практиці. «Консолідація за всяку ціну» у теперішніх обставинах подібна до будівництва великої будівлі, де уживалося б болота, замість цементу, для скріплення доброго ґатунку цегли. Це не значить, що в майбутньому не може настати той момент, коли «консолідація» може стати вимогою часу і потребою дня. Коли ті, що сьогодні «блискуче відокремлюються» викажуться у своєму зрості, вилізуть із болота провінціалізму, стануть на позиціях державницьких, і не будуть своїми догматичними тезами перечити стремлінню народу, що живе традиціями Української Народньої Республіки, тоді можна буде говорити про консолідацію.

Простудіймо нашу добу, проаналізуймо обставини, в яких знаходиться наша політична еміграція, зважмо тверезим розумом всі можливі форми нашої визвольної політики, і ми, безумовно, прийдемо до переконання, що в нашому арсеналі знаходиться лише одна зброя для боротьби: дипломатія. Для ведення цієї боротьби потрібний сильний політичний центр. Ми маємо політичний центр. Ми не маємо сильного політичного центру. З цього виходить, що скріплення українського політичного центру — Державного Центру УНР — є важливою konieczністю.

В якому напрямку потрібно працювати для зміцнення Державного Центру?

Перед тим, як відповісти на питання, потрібно коротко зупинитися над деякими важливими фактами.

а) Ми є свідомі того, що український народ знаходиться у стані війни з Росією (тепер Сов. Росією).

б) Уряд Української Народньої Республіки є законоправним урядом українського народу, бо він є обраним волею українського народу.

в) Комуністичний уряд в Україні є накиненим урядом українському народові Росією.

В час війни може бути уряд коаліційний (як це було, напр., в Англії в час минулої війни), але не можуть існувати такі обставини, що якась партія, чи партії, чи угруповання, були б в опозиції до уряду, а тим більше, відкрито поборювали його під час війни.

І коли я дозволю собі назвати тих, хто поборює законоправний Уряд УНР, людьми недозрілими, а їхні дії такими, що межують зі зрадою Української Народньої Республіки, то хай вони наберуться патріотичної відваги та виправдають свої помилки і тим заманіфестують перед українським народом свій патріотизм, політичну зрілість і лояльність до свого народу.

Вже згадувалося раніше, що всі ті групи, які відмовилися на певних етапах свого існування співпрацювати з Урядом УНР, не мають перспектив на політичний зріст. Це видно з процесу їх деградації, що триватиме до того часу, поки великі каміння не розсипляться на пісок. Дуже тяжко припустити, що пісок знову перетвориться на камінь. Для цього потрібний цемент доброї якості, — в нашому випадку: дух-ідея, близька стремлінням народу, тому міцна і всеживуща.

Після 4-ї Сесії УНРади запанували сприятливі умови для зміцнення Державного Центру. В УНРаді знайшлися українські демократичні партії спроможні творити єдність. В такому стані, як УНРада є тепер, вона стане авторитетом не лише серед українського громадянства, але й в очах тих демократичних народів, з якими вона мусить співпрацювати.

Перша і важлива відповідальність за зміцнення ДЦ падає на провідників тих партій, що входять в УНРаду. Вони мусять відкинути еґотистичні стремління гегемонії за борг човна, на якому сидять їх представники, члени УНРади; вони мусять всі засукати рукава і допогти тому човнові добитися до берега з бурхливого океану. Отже, гармонійна співпраця між членами УНРади і ВО є першою передумовою до зміцнення Державного Центру.

Не можна сподіватися великого успіху від УНРади і її ВО тоді, коли не буде духової і матеріальної підтримки від патріотів, які офіційно гуртуються навколо ДЦ. Тому, гармонійна співпраця між відділами і членами партій і організацій, що входять в УНРаду, є другою важливою передумовою для зміцнення Державного Центру.

Провідникам демократичних партій потрібно підтримати намагання їх членів на «перефронтах» у з'єднанні перед цим роздвоєних організацій. В цей важливий період формації та хресту політичних сил на еміграції відбувається дуже цікавий процес між обома — прогресивними

Зустріч українського громадянства в Мюнхені з президентом УНР д-ром С. Витвицьким

13 травня ц. р. біля сотні українських громадян і громадян на запрошення Виконавчого Органу УНРади зійшлися в залі одного з мюнхенських готелів, щоб привітати Президента УНР д-ра Степана **Витвицького** та водночас побажати йому щасливої поворотної подорожі з Європи до США. Голова Виконавчого Органу п. Микола **Лівицький** привітав гостей, дякуючи їм за численну участь у зустрічі. Вітаючи Пана Президента і бажаючи йому успіхів у його дальшій відповідальній праці, М. Лівицький зазначив між іншим, що перебування Президента в Європі і пророблена ним тут велика робота не завжди приносили йому вдовolenня. Президент від'їжджає з Європи в тій ситуації, що УНРада не тільки не побільшилася новими організаціями, але база її навіть звузилася. Проте новий Виконавчий Орган, виходячи з побажань 4-ої сесії, відразу розпочав поновні консолідаційні заходи, скликаючи нараду всіх політичних середовищ 10 квітня. Нарада була сприйнята позитивно більшістю української преси та українським громадянством. Однак, пресовий орган одної з заступлених на нараді організацій, «Шлях Перемоги», знехтувавши заклик Виконавчого Органу про створення серед українців «громадського миру» й атмосфери взаємної толеранції, вмістив з приводу згаданої наради гостро-неперекірливу статтю, вживаючи таких висловів, як «т. зв. Виконавчий Орган» і тому подібне. Очевидно, що такі виступи преси цілковито розходяться з пропозицією стримуватися

і реакційними угрупованнями. В той час, як «екстермісти», праве крило включно з монархістами, перебувають у стані розкладу на менші угруповання (будучи у стані духового заломлення під тиском демократичних ідей), демократичні угруповання прагнуть (бо шукають способів) до об'єднання своїх розпорощених сил.

П'ять пальців, стиснутих у кулак, підсилених м'язами руки і професійно скерованих у напрямку противника, приносять боксерові перемогу. П'ять партій, з'єднаних гармонійно в УНРаді, духово і матеріально підтриманих членами і прихильниками, професійно керованих Виконавчим Органом у напрямку наших цілей, принесуть українському народові велику користь у боротьбі за визволення Української Народньої Республіки.

Сьогодні Державний Центр знаходиться у дуже сприятливих обставинах. Можна сказати — в найбільш сприятливих обставинах у боротьбі за визволення, — тому, що він може творити цілість. Тяжка праця приносить плоди навіть для тих, хто «без надії сподівається». Якщо ми зуміємо використати сприятливі обставини, що запанували у цей важливий момент, якщо ми відкинемо безплідну полеміку і перейдемо на етап плідної праці на усіх ділянках пліотики і дипломатії, якщо ми дотримаємося принципу скріплення Державного Центру і будемо працювати в цьому напрямку — ми вийдемо з нашого важкого змагання, хоч стомленими, але задоволеними переможцями.

від неперекірливої полеміки і загострюють стан «громадянської війни», що його підсилює середовище ЗЧ ОУН. Ще більшого вибрику допустилася газета того ж середовища у Франції «Українець-Час», уміщуючи після відбуття наради статтю під заголовком «Москвофільська пропаганда УНРади». Помінаючи недопущенність таких ганебних обвинувачень, преса ЗЧ ОУН завдає велику шкоду українській визвольній справі. Якщо такі твердження стали б відомими якимось чужинцям, то як ці чужинці мають вірити у слушність домагань українців щодо відновлення їх суверенної держави, коли їх переконує українська газета, що демократичні українські партії, об'єднані в УНРаді, провадять «москвофільську пропаганду»?! Але, незважаючи на такі жалюгідні явища в українському житті на еміграції, п. Лівицький вважає, що Президент може в повному спокою продовжувати свою відповідальну працю, бо коли він виступає з домаганням відновлення самостійної і соборної нашої держави, то в цьому він має за собою не тільки всіх українців, яких би вони не були політичних переконань, але й насамперед весь український народ на поневоленій Батьківщині. Висловлюючи непохитну віру в перемогу нашої визвольної справи і підкреслюючи важливість того факту, що на чолі нашої визвольної акції стоїть людина з довголітнім політичним досвідом, учасник відбудови української держави з часів визвольних змагань, голова ВО бажає Президентові Витвицькому довгих літ життя і сил для репрезентування нашої національно-державної справи. М. Лівицький вітає також присутнього голову УНРади І. П. Багряного, відзначаючи недавній великий успіх англійського перекладу його книжки «Тиролови», що є не тільки його особистим успіхом, але й успіхом української національної справи серед чужинецького світу.

Голова УНРади **І. П. Багряний**, вітаючи Пана Президента і присутніх гостей в імені Президії і всіх фракцій УНРади, підкреслив живучість ідей Української Народньої Республіки та українського Державного Центру в екзилі. Він запевнив Президента Витвицького, що Українська Національна Рада буде далі непохитно виконувати покладені на неї обов'язки і що ніякі напади, від кого б вони не походили, не здолають її зруйнувати. Бажаючи Президентові щасливої дороги і дальшої плідної праці, голова УНРади стверджує, що Президент Витвицький може завжди покладатися на об'єднаний фронт Української Національної Ради.

Отець протоієрей Палладій **Дубицький** висловив теплі побажання для Президента від УАПЦ та її Митрополита, Високопреосвященішого Владика Ніканора. Від Центрального Представництва Української Еміграції в Німеччині вітав Пана Президента його голова проф. д-р **Ю. Студинський**. Ред. Зенон **Пеленський** поділився з присутніми своїми спогадами про політичну роллю Президента серед українців під Польщею перед другою Світовою війною та висловив своє переконання, що після 4-ої сесії, незважаючи на відхід однієї організації, ролля й авторитет Державного Центру буде невпинно зростати. Від Європейської Унії в Німеччині та Німецько-Українського Товариства говорив д-р **Гр. Прокопчук**.

З діяльності Виконавчого Органу

ЗАСІДАННЯ ПРЕЗИДІЇ УНРАДИ РАЗОМ З ВИКОНАВЧИМ ОРГАНОМ

В днях 9 та 10 травня ц. р. відбулося засідання Виконавчого Органу Української Національної Ради, де були розглянені і прийняті пляни діяльності окремих ресортів та Виконавчого Органу в цілому.

11 травня на засіданні Президії УНРади, що відбулося під головуванням І. П. Багряного, з участю членів Виконавчого Органу та в присутності Президента УНР в екзилі д-ра С. Витвицького, було заслухано інформацію про півтора-місячну діяльність Виконавчого Органу й зокрема про пороблені в окремих ділянках практичні заходи.

Президія УНРади так само розглянула і затвердила плян діяльності Виконавчого Органу, як в цілості, так і його окремих ресортів зокрема.

Президія УНРади разом з Виконавчим Органом ухвалила звернутись до українського громадянства в еміграції з закликом своєю моральною і матеріальною підтримкою забезпечити належне розгортання української незалежної визвольної політики.

(Українське Інформаційне Бюро)

ВІЗИТИ ПРЕДСТАВНИКІВ ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ У НІМЕЦЬКИХ ДІЯЧІВ БАВАРІЇ

Голова Виконавчого Органу М. Лівіцький разом з членом ВО д-ром М. Хробоком склав візити декільком урядовим і політичним німецьким діячам Баварії. В розмовах представники Виконавчого Органу дякували за уважне і приязне ставлення Баварської держави до потреб української еміграції та подали інформації про стан на поневоленій Україні і про національно-державні прагнення українців.

(Укр. Інформ. Бюро.)

В своєму слові Пан президент С. Витвицький підкреслив, що вияви пошани до нього скрізь у місцях скупчення українського громадянства в старому і новому світі він не сприймає особисто, але як доказ відданості українців українській національно-державній справі. Президент торкнувся становища в Україні, де наш народ дає все нові докази своєї незламної волі до привернення суверенності української держави. Далі він відмітив той факт, що нові Президія і Виконавчий Орган УНРади невпинно діють, зокрема Виконавчий Орган після сесії провів кілька вдалих імпрез і намітив широкі пляни своєї майбутньої діяльності. Пан Президент побажав усім присутнім витривалості у їх щоденному житті і праці на чужині та незмінної віри у перемогу нашої найвищої мети.

(Укр. Інформ. Бюро)

НАРАДИ КОМІТЕТУ ПАРИЗЬКОГО БЛЬОКУ

В днях 28 і 29 квітня у Мюнхені відбулися наради Комітету Паризького бльоку в присутності прибулого з Парижу його голови Президента М. Абрамчика. З українського боку в нарадах взяли участь пп. М. Лівіцький та О. Юрченко. На нарадах був також Президент Ст. Витвицький.

Обговорювано ряд важливих поточних справ, зв'язаних з активізацією діяльності Паризького Бльоку. Для проведення кількох конкретних справ, предложених Бльокові українською делегацією, покликано спеціальні комісії. Обговорювано також справи поліпшення умов праці в Інституті Советознавства та Радіо Визволення в дусі напрямних учасників Паризького Бльоку. Цим справам була також присвячена окрема нарада 15-го травня.

(Укр. Інформ. Бюро)

ПРЕДСТАВНИЦТВО ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ УНРАДИ В КАНАДІ

Виконавчий Орган затвердив склад сформованого у Канаді Представництва, до якого ввійшли такі особи: Ген. М. Садовський, королівський радник адвокат Т. Гуменюк, інж. С. Пастернак, інж. О. Сосна, інж. сотн. О. Станімір, майор М. Битинський. Місцем осідку Представництва є Торонто. В Оттаві й у Вінніпегу Представництво матиме своїх уповноважених.

(Укр. Інформ. Бюро)

ЗУСТРІЧ ГОЛОВИ ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ З ГОЛОВОЮ ПУН-У

Дня 1-го травня голова ВО М. Лівіцький мав зустріч з головою Організації Українських Націоналістів полк. А. Мельником. У розмові брав також участь інж. О. Бойдуник. Полк. Мельник повторив висловлену вже під час зустрічі поміж членами ВО і представниками ОУН на початку квітня заяву, що ОУН не може під цю пору переглянути постанову про свій виступ з УНРади. Голова ВО порушив також справу технічного співробітництва членів ОУН з тими чи тими органами Державного Центру, нащо остаточної відповіді не одержав. Розмова відбулася в коректній і діловій атмосфері.

(Укр. Інформ. Бюро)

«Будівництво Української Держави... вимагає прозорливості майбутнього..., а найпаче систематичної, невтомної так званої «чорної» праці...»

С. Петлюра

Відгуки на пресконференцію Виконавчого Органу

Пресконференція, що її влаштувало Українське Інформаційне Бюро 9-го квітня в Мюнхені для чужинецької преси, мала широкий відгук. Баварське Радіо подало на другий день обширне звітлення, згадуючи про виступ Президента Витвицького на 4-ій сесії та про заяву голови ВО М. Лівіцького в справі нападів на емігрантів поневолених народів представника УРСР Кизи в ООН. Крім української преси, звітлення про пресконференцію подали німецькі часописи та часописи поневолених народів. Польська газета «Остатне Вядомосці», що виходить тричі на тиждень у Німеччині, подала велике звітлення під таким наголовком: «Пресова конференція в Мюнхені українського еміграційного уряду». В звітленні сказано, поміж іншим, таке: «Сформований на 4-ій сесії Української Національної Ради, що відбулася, як ми повідомляли, в Мюнхені в половині березня, український еміграційний уряд Миколи Лівіцького запрезентувався ширшим колам у рамках спеціальної пресової конференції... Головною точкою конференції, на яку прибули закордонні, німецькі й еміграційні журналісти, а також обсерватори американських і німецьких установ та представники різних еміграційних організацій, був виступ новопокликаного прем'єра українського

уряду п. Лівіцького... Прем'єр Лівіцький відкинув обвинувачення Кизи і підкреслив, що реляції Кизи доводять, що московські володарі бояться визвольної діяльності української еміграції, а насперед антисоветського наставлення українського народу. Лівіцький закінчив свою промову, висловлюючи надію, що українці разом з своїми товаришами не долі, які прагнуть до тої самої мети — з білорусами, народами Кавказу, козаками, туркестанцями й іншими, а також з народами Прибалтики, поляками, угорцями, болгарами і т. д. — дочекаються може вже швидко святого дня визволення. На численні питання журналістів відповідав п. Лівіцький. На питання про сучасний стан в Україні відповідав член уряду проф. О. Юрченко, який був у президії конференції з другим членом уряду д-ром Миколою Хробаком, кол. адвокатом в Перемишлю...» Українські газети в США «Свобода» й «Народне Слово» подали заяву голови ВО на пресконференції в англійській мові в своїх англійських додатках. В Україну ця заява пішла в рамках українських радіовисилань при Радіо-Рим. Радіо Визволення також подало відомість про пресконференцію.

(Укр. Інформ. Бюро)

Мюнхенський осередок УНДС

Маркантим явищем для осередку УНДС в Мюнхені є регулярність сходів усіх його членів, що звичайно відбуваються один раз у місяць, а у випадку потреби й частіше. Треба підкреслити, що абсолютна більшість членів на сходинах завжди приходять і свої членські обов'язки сумлінно виконують. Членські вкладки платять навіть безробітні. Це треба спеціально підкреслити з огляду на те, що назагал в українському політичному житті спостерігається деяке, часом дуже велике, збайдужіння.

Минулого року праця осередку мала децю відмінний характер від праці цьогорічної. В 1956 році осередок влаштував доповіді про становище в Україні, про українське політичне життя на еміграції; організував зустріч українського громадянства з головою УНДС, Миколою Андрійовичем Лівіцьким та допоміг в організуванні його доповіді перед німецьким громадянством, що відбулася з рамені Німецько-українського Товариства і УНДС.

Праця і сходина мюнхенського осередку в перших місяцях 1957 р. були переважно присвячені Сесії

УНРади. На сходинах, що й цього року дотепер відбувалися регулярно, М. Лівіцький, О. Юрченко і Є. Гловінський пояснювали становище Президії УНДС до тодішньої кризи ВО і обговорювали з членами можливість і потребу знайти вихід, причому головний натиск роблено на konieczність посилення Державного Центру і потребу компромісних заходів, на які УНДС завжди був готовий. Всі члени осередку брали жваву участь в обговорюванні цих проблем, і — Президія УНДС їхні думки і пропозиції брала до уваги і з ними числилася.

Голова осередку, Ю. Таркович, брав участь в засіданнях і нарадах Президії УНДС з дорадчим голосом і тим самим осередок міг висловлювати погляди своїх членів на біжучі події. В нарадах з представниками інших середовищ голова осередку також брав участь. Під час Сесії місцевий осередок влаштував прийняття для членів УНДС, які прибули з інших країн або з інших частин Німеччини. В товариській атмосфері і невимушено відбувся обмін думок між Президією УНДС і прибувшими на Сесію членами Союзу з-поза Німеччини.

По Сесії відбулися збори осередку, на яких О. Юр-

ЗВЕРНЕННЯ

Президії Української Національної Ради та Виконавчого Органу до українського громадянства в еміграції

IV сесія Української Національної Ради, що відбулася в днях 16—21 березня ц. р., ще раз заманіфестувала силу й життєвість державної ідеї, яка покладена в основу українських визвольних змагань. Державницький характер наших визвольних змагань стверджено й підкреслено тим, що Національна Рада являє собою складову частину Державного Центру Української Народної Республіки і є українським передпарламентом в екзилі. Виконавчий Орган Української Національної Ради діє як традиційний і легітимний уряд Української Народної Республіки.

Українська Народня Республіка була останньою формою української державности, що існувала на українських землях як вияв суверенности українського народу. Сучасний Виконавчий Орган легітимним способом перебрав право репрезентувати змагання українського народу до відновлення української державности від того Уряду Української Народної Республіки, що, створений в наслідок свобідного волевиявлення українського народу, на еміграції не склав своїх повноважень, — а у відмінних умовах продовжував боротьбу проти окупанта.

ченко доповів про підсумки Сесії, між іншим стверджуючи, що тепер велика відповідальність за працю ВО лежить якраз на УНДС і що від нашої центральної організації буде багато залежати чи праця нового ВО, на чолі з нашим головою ВО Миколою Ливицьким, буде успішною. Доповідь О. Юрченка доповнив Є. Гловінський, на раменах якого лежала організаційна підготовка Сесії. Хочеться сказати, що одним з найбільших завдань подиноких осередків УНДС у всіх країнах вільноосвіту є: заактивізувати свою працю, притягнути до співпраці нових людей, або тих, що стали неактивними. Відомо, що поза зорганізованими рядами УНДС є дуже велика кількість людей, які стоять на засадах УНДС або є дуже близькими до них. Таких людей, не перебільшуючи, є справді сотки, якщо не тисячі. А їх втягнути до активної праці можна тільки тоді, коли поодинокі налі осередки будуть регулярно сходитися, регулярно виявляти діяльність, і регулярно повідомляти своїх членів, прихильників і українське громадянство про те, що УНДС діє, працює і РОСТЕ.

- ют -

Сесія ствердила також демократичний характер визвольних змагань українського народу та демократичну побудову органів Державного Центру Української Народної Республіки. До Української Національної Ради входять 7-м різних українських політичних партій, а Виконавчий Орган створений на базі широкої концентрації. Національна Рада є справжнім консолідаційним осередком українських політичних сил, в якому всі засадничі питання визвольної політики вирішуються домовленням між партнерами.

Виконавчий Орган, утворений на сесії, вже розпочав свою працю і певні конкретні акції його мають широкий і позитивний відгомін, як серед українського громадянства, так і серед чужинних чинників.

Пресконференція для чужинної преси, на якій була складена заява Голови Виконавчого Органу про відбуту IV Сесію Української Національної Ради та з приводу виступу делегата т. зв. Української Советської Соціалістичної Республіки на Генеральній Асамблеї ООН Кизі, а також нарада представників усіх українських політичних середовищ в питаннях консолідації і нормалізації внутрішньо-політичних стосунків серед української еміграції на засадах взаємної толеранції дали позитивні результати. Намічена широка програма дальшої праці для активізації української справи на міжнародньому форумі, для придбання нашої справі прихильників серед державних і громадських діячів вільного світу, для узгіднення наших акцій з нашими спільниками в боротьбі за визволення — еміграцією поневолених народів СССР й еміграцією держав-сателітів та для зорганізування й активізації самого українського громадянства у вільному світі. Президія Національної Ради, як той орган, що заступає Пленум Національної Ради в часі між сесіями, виконуватиме свої функції, як надзірчий і законодавчий орган українського передпарламенту.

Для того, щоб органи Державного Центру Української Народної Республіки могли виконувати свою працю, могли не тільки гідно репрезентувати українську визвольну справу, але й переводити намічену працю та передбачені законом завдання, потрібна широка, щира, віддана підтримка з боку широких кіл українського громадянства на еміграції. Підтримка моральна, — бо, лише спираючися на довір'я української

еміграції, Державний Центр може провадити визвольну політику і лише при співдінні нас усіх, на еміграції суцїх, політика ця принесе позитивні наслідки. І підтримка матеріальна, — бо українська визвольна політика спирається й повинна надалі опиратися лише на власні, українські засоби. Лише маючи матеріальні засоби, Державний Центр зможе виконувати свої завдання й розгорнути визвольну акцію. Українська Національна Рада існує вже скоро 9 років, і за цей час українське громадянство своєю жертвовністю, яка уможлиблювала безперервну працю Державного Центру, довело свою національну зрілість і свідомість своїх обов'язків перед народом і Батьківщиною. Ми не сумніваємося, що й надалі українське громадянство залишиться на висоті свого покликання і своєї місії закордоном.

ГОЛОВА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ

Іван Багряний

ЧЛЕНИ ПРЕЗИДІЇ: Євген Гловінський
Василь Діберт
Михайло Добрянський
Володимир Доленко

Українські громадяни і громадянки! Там в Україні нарід наш близько чотирьох десятків років терпить під ярмом чужинця-окупанта, терпить від накиненої йому чужої й ненавистної політичної і соціальної системи. Визвольна боротьба потребує великого напруження сил і великих жертв. На Батьківщині наш нарід, поза всім, мусить приносити на вітвар визволення також і життя найкращих, найвідданіших свох синів і дочок. Тут на нашому відтинку національного фронту, ця боротьба вимагає від нас лише самовідданої праці й матеріальних жертв. Будьмо ж свідомі цих наших обов'язків і виконуймо їх у міру сил наших і спроможностей.

ГОЛОВА ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ

Микола Лівіцький

ЧЛЕНИ ВО: Олександр Юрченко
Федір Пігідо
Андрій Вовк
Свирид Довгаль
Михайло Мельничук
Микола Хробак

Від Поштового Відділу

Згідно з ухвалою Виконавчого Органу Української Національної Ради, Поштовий Відділ видав з нагоди 40-ліття створення Української Центральної Ради в Києві серію марок. Ця серія коштує одну нім. марку, або її рівновартість в американських долярах.

Увага: Комплект всіх досі виданих марок УНРади в невеличкому, добре оформленому, альбомі можна набути в Поштовому Відділі за ціну 3-х американських доларів, або рівновартість їх в інших валютах. Цей комплект може

бути гарним дарунком знайомим при кожній нагоді.

Вже вийшло число 21-ше «Поштових Вістей», досі одинокого філателістичного журналу в українській мові.

Журнал містить цікавий матеріал не тільки про українську філателістику але й подає вістки з світової філателістики.

При замовленні марок та журналу писати до Поштового Відділу на адресу:
Ukrainischer Nationalrat (Poschtowyj Widdil),
München 25, Dänkhelstr. 4, Germany.

Від Редакції

Редакція «Мети» звертається до всіх своїх читачів, у першу чергу, розуміється, до членів УНДС, з проханням — не тільки читати «Мету», але й дописувати до свого журналу. Присимо особливо усі клітини і місцеві організації УНДС писати про життя організацій, про всі відчити, сходини, про дискусії, що відбувалися в осередках. Радо ці матеріали друкуватимемо і таким чином обмінюватимемось досвідом.

Це стосується всіх клітин УНДС. Віддаль тут не грає ролі: ми всі живемо інтересами нашої Батьківщини, ми всі об'єднані однією великою ідеєю. Нехай же через «Мету» віддаль між нами стане меншою. Очікуємо ваших дописів.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД «МЕТИ» ЗЛОЖИЛИ:

Франція: (у франках фр.) І. Вонарха-Варнак 1000.—, Ф. Лабуняк 1000.—, М. Заховайко 1000.—, С. Качура 500.—, П. Плевако 500.—

Бельгія: (у франках бельг.) Й. Лозанчин 50.—, Н. Н. 50.—

На вінок на пам'ятник Головному Отаманові С. Петлюрі:

Франція: (у франках фр.) В. Лук'янович 500.—, Ю. Новицька 500.—, І. Шаповал 200.—, Є. Бацуца 200.—, Грушецький 200.—, І. Вонарха-Варнак 750.—

На організацію з'їзду УНДС

Канада (в кан. доллярах): Яків Тесля — 25.00, Євген Пастернак — 10.00, Євгенія Пастернак — 10.00, Олександр Савченко — 5.00, Марта Савченко — 5.00, Іван Кіріченко — 5.00, Федір Винник — 5.00, Марія Волосевич — 5.00, Леонард Мартинюк — 5.00, Арсен Шумовський — 5.00, Степан Зубчевський — 5.00, Іван Липовецький — 5.00, Степан Ковальський — 5.00, Дмитро Сачківський — 3.00, Захар Шкурупій — 3.00, Євгенія Огінська — 3.00, Панас Яцута — 3.00, Катерина Скубій — 3.00, Спиридон Кравченко — 2.00, Іван Огінський — 2.00, Іван Янішевський — 2.00, Микола Битинський — 1.00, Надія Битинська — 1.00.

Всім жертводавцям Президія ЦК УНДС і видавництва «Мета» складають щирю подяку.

Представництва «МЕТИ»

Замовляти окремі примірники «Мети» (за попереднім пересланням оплати) та вплачувати гроші за одержані без попередньої оплати примірники, як також пересилати передплату треба на такі адреси:

США

1. K. Maruszczak, 48 Christopher Ave, Brooklyn 12, N.Y.
2. A. Berehulka, 179 Shawmut Ave, Boston, Mass.

Канада

Lypoweczyj, 47 Sheridan Avenue, Toronto, Ont.

Великобританія

B. Yakubiwskyj, 52, Frithville Gardens, W 12, London.

Австралія

K. Zakrewskyj, 5 Boffa st. Hyde Park, P/O Goodwood, South Australia.

Франція

M me B. Lukianowycz, 10, rue Oudinot, Paris 7^e

Увага! В Мюнхені «Мета» продається в кіоску чужомовної преси на головному дворці.

Ціна одного примірника з пересилкою:

Німеччина: 0.50 нім. марок — ЗДА і Канада: 0,20 центів — Великобританія й Австралія: 1 шілінг — Франція: 40 франц. франків — Бельгія: 5 бельг. франків. В інших країнах — рівновартість 20 америк. центів.

Передплата

	Піврічна	Річна
Німеччина	3. — НМ	6. — НМ
США і Канада	1. 20 дол.	2. 40 дол.
Великобританія й Австралія	6. — шіл.	12. — шіл.
Франція	240. — фр.	480. — фр.
Бельгія	30. — фр.	60. — фр.

Інші країни рівновартість до ціни в американських доллярах.

М Е Т А

Виходить раз на місяць

Редарус Колегія. Відповідальний Редактор
П. Котович

Адреса редакції і адміністрації: E. Glowinskyj, München 25, Dänkelstr. 8/II, Germany.

Статті, підписані прізвищем, псевдонімом чи ініціалами автора, не завжди мусять висловлювати погляд Редакції.